

2.2. Dạy đọc hiểu

Nội dung dạy học đọc hiểu được thiết kế trong SHS tập một dưới dạng các câu hỏi tìm hiểu bài, bắt đầu từ tuần 10 trong bài ôn tập và từ tuần 13 trong tất cả các bài đọc. Độ khó và số lượng các câu hỏi tìm hiểu bài được tăng tiến theo tuần học.

Các dạng câu hỏi đọc hiểu được sử dụng trong hoạt động này ở tập một chủ yếu là câu hỏi tìm chi tiết trong bài và câu hỏi liên hệ bản thân. Các câu hỏi được thiết kế theo các dạng: câu hỏi gợi mở và câu lệnh.

Bên cạnh các câu hỏi trong SHS, GV cần linh động tổ chức các dạng câu hỏi hoặc hình thức đọc hiểu khác tương ứng với năng lực của HS nhằm đảm bảo mục tiêu dạy học phân hoá.

Các văn bản trong SHS tập một bao gồm văn bản văn học (truyện và thơ) và văn bản thông tin. Sau đây là một số gợi ý về cách tổ chức hoạt động dạy học đọc hiểu theo thể loại văn bản:

2.2.1. Dạy học đọc hiểu văn bản văn học

Tuỳ thuộc vào các đặc điểm về nội dung của văn bản đọc mà GV tổ chức thực hiện việc đọc hiểu tương ứng. Với tập một, các câu hỏi chủ yếu được thiết kế hướng vào khả năng nhận diện chi tiết được thể hiện tường minh trong văn bản và khả năng liên hệ, vận dụng, kết nối điều vừa học với cuộc sống của bản thân.

Dưới đây là một số gợi ý về các kiểu câu hỏi hoặc hình thức đọc hiểu cho việc dạy thể loại văn bản văn học:

a. Nhóm bài tập đọc hiểu nội dung

a1. Loại bài tập nhận diện các chi tiết được thể hiện tường minh trong văn bản, trả lời cho các câu hỏi *Ai, cái gì, ở đâu, khi nào, làm gì, như thế nào, vì sao,...* VD: “Bài thơ nhắc đến những loại đèn Trung thu nào?” (bài *ôn tập*, chủ đề 12 *Trung thu*, SHS tập một, trang 128); “Bài đọc nhắc tới những cây gì?” (bài *uống ương*, chủ đề 17 *Vườn ương*, SHS tập một, trang 173). Đối với dạng bài tập này, GV cần giúp HS “khoanh vùng” phạm vi trong bài đọc chứa thông tin liên quan đến yêu cầu câu hỏi. Sau đó hướng dẫn HS xem xét, xác định chi tiết/ sự kiện liên quan trực tiếp đến câu hỏi để lựa chọn và sắp xếp ngôn ngữ để trả lời. GV chú ý không cho HS rơi vào tình trạng trả lời câu hỏi bằng cách “đọc

nguyên văn” cả đoạn hoặc một phần của bài đọc có chứa chi tiết trong câu hỏi. Nếu HS đọc nguyên văn, GV cần hướng dẫn để HS lựa chọn đúng phần thông tin có liên quan và sắp xếp các từ ngữ thành câu trả lời.

a2. Loại bài tập xác định ý khái quát (đại ý) của văn bản dựa vào gợi ý. Đây là kỹ năng khó với HS tiểu học do các em hay bị nhiễu bởi nội dung của từng đoạn. Vì vậy, cách hỗ trợ HS là GV đưa ra các đại ý khác nhau theo hình thức trắc nghiệm nhiều lựa chọn để HS đối chiếu với các ý đã biết, rồi chọn lựa đại ý đã chọn. Sau đó, GV đặt câu hỏi hướng dẫn HS giải thích lí do vì sao chọn (căn cứ vào chỗ nào trong bài đọc để chọn ý đó). Kiểu bài này được bố trí ở học kì II (SHS và SGV tập hai, phần luyện tập tổng hợp).

b. Nhóm bài tập đọc hiểu hình thức

b1. Bài tập xác định từ ngữ chỉ màu sắc, hình dáng, âm thanh, đặc điểm, hành động... của đối tượng miêu tả trong bài đọc. VD: “Tìm từ chỉ âm thanh của chuông báo giờ ra chơi.” (bài *Cùng vui chơi*, SHS tập hai, trang 87), “Tìm từ ngữ cho thấy Minh xấu hổ.” (bài *Câu chuyện về giấy kẻ*, SHS tập hai, trang 90),...

b2. Bài tập nhận diện các đặc điểm của thể loại văn bản như nhân vật, lời nhân vật,... VD: “Đọc câu hỏi của bà và câu trả lời của bé.” (bài *Mẹ của thỏ bông*, SHS tập hai, trang 63), “Bài đọc có những nhân vật nào?” (bài *Khu rừng kì lạ dưới đáy biển*, SHS tập hai, trang 126),...

c. Nhóm bài tập đọc hiểu liên hệ, so sánh, kết nối

c1. Bài tập kết nối đọc hiểu chi tiết trong văn bản với đọc ngôn ngữ hình ảnh.

Ở học kì I, kiểu bài này, chủ yếu được thực hiện ở tiết thực hành. Chẳng hạn bài thực hành tuần 16, chủ đề *Ước mơ* (VBT tập một, trang 52), hay bài thực hành tuần 17, chủ đề *Vườn uôm* (VBT tập một, trang 55), GV có thể sử dụng phương pháp đàm thoại gợi mở, giúp HS quan sát tranh và nhận ra bức tranh đang vẽ về điều gì/ cảnh gì. Từ đó hướng dẫn HS xác định hình ảnh tương ứng với từ ngữ. GV cũng có thể sử dụng hình thức thi đua ghép tranh giữa các nhóm/ tổ để tăng hứng thú học tập.

c2. Loại bài tập liên hệ bản thân, đánh giá nhân vật/ chi tiết trong bài đọc, kết nối kinh nghiệm ngôn ngữ và xã hội của HS, VD: “Kể với bạn một vài điều em biết về quê em hoặc nơi em ở.” (bài *ôn tập*, chủ đề 13 *Thăm quê*, SHS tập một, trang 138), “Nói những điều em thích về lớp em.” (bài *ôn tập*, chủ đề 14 *Lớp em*, SHS tập một, trang 148),... Đối với dạng bài tập này, GV cần tạo điều kiện để mọi HS đều tham gia trả lời bằng cách linh hoạt các hình thức tổ chức dạy học theo cặp/ nhóm nhỏ, khuyến khích và tạo cơ hội cho HS yếu, trung bình được tham gia trả lời. GV cũng cần chú ý việc đánh giá theo hướng tôn trọng ý kiến của HS.

2.2.2. Dạy học đọc hiểu văn bản thông tin

Tuỳ thuộc vào các đặc điểm về nội dung và hình thức của văn bản đọc mà GV tổ chức thực hiện việc đọc hiểu tương ứng. Dưới đây là một số gợi ý về các kiểu câu hỏi hoặc hình thức đọc hiểu cho việc dạy thể loại văn bản thông tin:

a. Nhóm bài tập đọc hiểu nội dung

a1. Bài tập nhận diện các thông tin nổi bật được thể hiện tường minh trong văn bản, VD: “Bài học mà người sáng chế ra chuột máy tính để lại là gì?” (bài *iết yết uốt uot*, chủ đề 16 *Ước mơ*, SHS tập một, trang 163); “Người mang đèn điện, xe điện cho con người là ai?” (bài *iên yên*, chủ đề 16 *Ước mơ*, SHS tập một, trang 165),...

a2. Loại bài tập xác định ý khái quát (đại ý) của văn bản (văn bản này viết về điều gì) có gợi ý, hỗ trợ. Kiểu bài này được bố trí ở học kì II (SHS và SGV tập hai, phần luyện tập tổng hợp).

b. Nhóm bài tập đọc hiểu hình thức

b1. Loại bài tập xác định từ ngữ chỉ màu sắc, hình dáng, đặc điểm,... của đối tượng miêu tả trong bài đọc.

b2. Loại bài tập nhận biết trình tự của các chi tiết, sự việc trong văn bản. Kiểu bài này được bố trí ở học kì II (SHS và SGV tập hai, phần luyện tập tổng hợp).

b3. Loại bài tập nhận diện các đặc điểm của thể loại văn bản như hiểu nghĩa một số tín hiệu đơn giản gắn với HS. Kiểu bài này được bố trí ở học kì II (SHS và SGV tập hai, phần luyện tập tổng hợp).

c. Nhóm bài tập đọc hiểu liên hệ, so sánh, kết nối: liên hệ bản thân, kết nối kinh nghiệm ngôn ngữ và xã hội của HS. Kiểu bài này được bố trí ở học kì II (SHS và SGV tập hai, phần luyện tập tổng hợp).